

ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΣΤΡΟΓΓΥΛΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:
Χ. Α. Παπαδημητρίου

ΔΙΕΘΝΗ ΛΟΓΙΣΤΙΚΑ ΠΡΟΤΥΠΑ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

ΟΙ ΑΛΛΑΓΕΣ ΠΟΥ ΣΥΝΤΕΛΟΥΝΤΑΙ στη λειτουργία εθνικών και διεθνών αγορών κεφαλαίου επηρεάζουν, όπως είναι αναμενόμενο, τη λειτουργία των επιχειρήσεων. Μαζί με τις σοβαρότατες αλλαγές στο περιβάλλον, το πλήθος, το μέγεθος και τα τεχνικά χαρακτηριστικά νέων χρηματοοικονομικών εργαλείων δημιουργούν την ανάγκη προσαρμογής και των εργαλείων λογιστικής απεικόνισης. Οι επενδυτές, οι αρχές εποπτείας και τα διοικητικά στελέχη των ίδιων των επιχειρήσεων, χρειάζονται συνεχώς καλύτερη καταγραφή και παρακολούθηση της πραγματικής εικόνας των επιχειρηματικών οργανισμών.

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΩΝ Διεθνών Λογιστικών Προτύπων έχει κριθεί ως το κατάλληλο εργαλείο για την επίτευξη των παραπάνω στόχων. Στην κατεύθυνση αυτή κινούνται πρόσφατες αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η ίδια απαίτηση διατυπώθηκε και στην ελληνική νομοθεσία, η οποία, μάλιστα, προκρίνει την ταχεία προσαρμογή των ελληνικών εισηγμένων επιχειρήσεων.

ΣΕ ΚΑΘΕ ΣΥΣΤΗΜΑ λογιστικών αρχών, το κύριο στοιχείο είναι η ορθή και αληθινή αποτίμηση των επιχειρηματικών μεγεθών. Το ισχύον ελληνικό λογιστικό σύστημα, στηριζόμενο στις αρχές του βασικού εταιρικού νόμου, στη μακρόχρονη δοκιμασία του, διατήρησε δύο βασικά χαρακτηριστικά. Είναι αυστηρό και, παράλληλα, λειτουργικό.

ΟΜΩΣ Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ των Διεθνών Προτύπων θα προσθέσει μία ακόμη διάσταση, απαραίτητη στο σημερινό διεθνοποιημένο περιβάλλον. Θα επιτρέψει τη συγκρισιμότητα των επιχειρηματικών λογαριασμών σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο. Το νέο λογιστικό σύστημα επειδή ακριβώς αποτελεί μέρος της γενικότερης προσέγγισης των εθνικών αγορών κεφαλαίου και χρήματος, θα υποστηρίξει καλύτερα την προσπάθεια των ελληνικών επιχειρήσεων να εργαστούν δημιουργικά στο νέο περιβάλλον της ενιαίας αγοράς και της κοινής νομισματικής ζώνης.

Η ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΟΤΗΤΑ των χρηματοοικονομικών πληροφοριών σε όλη την έκταση του ευρωπαϊκού χώρου καθιστά απαραίτητο ένα κοινό σύστημα λογιστικής. Η ετήσια πληροφόρηση και ο ενοποιημένος ισολογισμός των εταιρικών ομίλων, η αποτίμηση των αξιών, που δημιουργεί και διαχειρίζεται κάθε εταιρεία, στη βάση διεθνώς αποδεκτών κριτηρίων και σταθμίσεων, ο τρόπος σύνταξης και εμφάνισης των επεξηγημα-

τικών σημειώσεων, αποτελούν μερικά από τα σημαντικά στοιχεία της επιχειρούμενης λογιστικής μεταρρύθμισης.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΙΚΕΣ ΤΡΑΠΕΖΕΣ βρίσκονται στην πρώτη γραμμή της προσαρμογής αυτής και των αλλαγών που συνεπάγεται. Η συμβολή τους στην προσπάθεια θα είναι καθοριστική, λόγω του κομβικού ρόλου τους στη γενικότερη λειτουργία της οικονομίας.

Η ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΠΟΥ διοργάνωσε το “Δελτίο” της ΕΕΤ στοχεύει στην κατανόηση των διαστάσεων του εγχειρήματος, των κύριων σημείων που απαιτούν την προσοχή των τραπεζιτών και, βεβαίως, τον χρονικό ορίζοντα της προετοιμασίας για την εφαρμογή.

ΣΤΟ ΣΤΡΟΓΓΥΛΟ ΤΡΑΠΕΖΙ του “Δελτίου” διερευνώνται η χρησιμότητα των Προτύπων, τα κύρια σημεία προσαρμογής, ο βαθμός προετοιμασίας των τραπεζών, των ελεγκτικών μηχανισμών αλλά και των κρατικών υπηρεσιών, ιδιαίτερα στο κρίσιμο θέμα συσχέτισμού της λογιστικής και φορολογικής αντιμετώπισης των αποτελεσμάτων.

**ΣΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ
ΠΟΥ ΔΙΟΡΓΑΝΩΘΗΚΕ
ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ
ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ
ΤΡΑΠΕΖΩΝ
ΣΥΜΜΕΤΕΙΧΑΝ
ΟΙ ΕΞΗΣ:**

.....
ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ, Υποδιοικητής, Εθνική Τράπεζα, Πρόεδρος Εκτελεστικής Επιτροπής ΕΕΤ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ, Εντεταλμένος Γεν. Διευθυντής και CFO, Alpha Bank

ΣΤΑΥΡΟΣ ΛΕΚΚΑΚΟΣ, Γενικός Διευθυντής, Τράπεζα Πειραιώς και ΕΤΒΑ

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΟΣΧΟΣ, Οικονομικός Σύμβουλος, Εμπορική Τράπεζα

ΜΙΧΑΛΗΣ ΠΑΠΠΑΡΗΣ, Γενικός Διευθυντής, Aspis Bank

ΠΟΛΑ ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ, Γενικός Διευθυντής και CFO, EFG Eurobank Ergasias

Τη συζήτηση συντόνισε ο δημοσιογράφος ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Α. ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

.....

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να ξεκινήσουμε τη συζήτηση επιδιώκοντας να απαντηθεί το ζήτημα της χρησιμότητας και της αναγκαιότητας για την εισαγωγή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ) στις ελληνικές τράπεζες.

Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ:

Υπάρχουν διάφορες απόψεις για το ποια λογιστικά πρότυπα είναι καταλληλότερα για να απεικονίσουν την οικονομική κατάσταση των επιχειρήσεων. Θέμα που, αν και θεμελιώδες, δεν προβλέπω ουδέποτε να απαντηθεί με σαφήνεια.

Πρέπει, όμως, να σημειώσουμε πως οποιοσδήποτε κανόνες λογιστικής τυποποίησης και αν ακολουθήσει κανείς, όσα λογιστικά πρότυπα και αν διατυπωθούν, είτε είναι ελληνικά, είτε διεθνή, είτε αμερικανικά εκείνο το οποίο θα παραχθεί τελικά, εάν παράγεται συνεχώς από χρόνο σε χρόνο και τηρείται ευλαβικά, θα διαμορφώσει τα ίδια αποτελέσματα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Εννοείτε ότι θα είναι συγκρίσιμα;

Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ:

Όχι, θα είναι τα ίδια αποτελέσματα. Δηλαδή, αν πάρεις μια δεκαετία ή μια πενταετία ή έναν πολύ μεγάλο χρονικό ορίζοντα στη ζωή της επιχείρησης, οποιαδήποτε πρότυπα κι αν χρησιμοποιήσεις θα έχει το ίδιο αποτέλεσμα, σε αυτό που αποκαλούμε λογαριασμό αποτελεσμάτων.

Τα σημειώνω αυτά, γιατί εκείνο που τελικά έχει σημασία είναι το εξής: η μετάβαση από ένα πλαίσιο λογιστικών προτύπων σ' ένα νέο, κατά την αρχική περίοδο εφαρμογής του, δηλαδή τη στιγμή της μετάβασης, δημιουργεί ανάγκες προσαρμογής. Τι επηρεάζει όμως η προσαρμογή προς ένα πλαίσιο λογιστικών προτύπων; Κυρίως την καθαρή θέση. Προκύπτει ένα διαφορετικό ποσό για την καθαρή θέση και, επομένως, εκεί καταγράφεται μια σημαντική διαφορά.

Η μετάπτωση στα διεθνή λογιστικά πρότυπα κυρίως αναμένεται να επιδράσει στην καθαρή θέση. Περαιτέρω, θα δημιουργηθεί μια νέα συνεπής παραγωγή αποτελεσμάτων από χρόνο σε χρόνο, η οποία τελικά δεν θα διαφέρει από τα αντίστοιχα ελληνικά ή άλλα πρότυπα.

ΣΤ. ΛΕΚΚΑΚΟΣ:

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα στηρίζονται σε ορισμένες πολύ βασικές έννοιες των οποίων η υιοθέτηση επηρεάζει σημαντικά την καθαρή θέση και τα αποτελέσματα μιας επιχείρησης.

Τέτοιες έννοιες, όπως fair value, impairment, risk and rewards και future economic benefits, με τον τρόπο εφαρμογής τους, εισάγουν μια νέα φιλοσοφία στη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων η οποία πρέπει να γίνει απολύτως κατανοητή τόσο από τις Διοικήσεις των τραπεζών όσο και από τους λοιπούς εμπλεκόμενους φορείς, εποπτικές και φορολογικές αρ-

χές. Δεδομένου μάλιστα ότι οι κανόνες αυτοί θα είναι ενιαίοι, απαντώντας στο ερώτημα της συζητήσεώς μας, λέω “ναι” τα ΔΛΠ είναι και χρήσιμα και αναγκαία για τους εξής λόγους:

Οι οικονομικές καταστάσεις των ελληνικών τραπεζών, θα είναι άμεσα συγκρίσιμες με αυτές των άλλων ευρωπαϊκών τραπεζών, θα προετοιμάζονται βάσει λογιστικών κανόνων και προτύπων αντί βάσει κάποιου νόμου και μάλιστα φορολογικού και επομένως θα εμφανίζεται το “fair value” των στοιχείων του Ισολογισμού και, με την εισαγωγή των σημειώσεων επί των Οικονομικών Καταστάσεων, θα υπάρχει καλύτερη και πιο πλήρης ενημέρωση προς το επενδυτικό κοινό.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Ο τρόπος κατά τον οποίο επηρεάζεται η καθαρή θέση των επιχειρήσεων από την εφαρμογή των ΔΛΠ είναι βεβαίως κρίσιμος. Πώς όμως συνδέονται τα Πρότυπα με τη φορολογική αντιμετώπιση των λογιστικών βιβλίων;

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ:

Συμφωνώ με την άποψη του κ. Πανταλάκη ότι σίγουρα επηρεάζεται η καθαρή θέση, ίσως βέβαια σε μακροχρόνια προοπτική. Πιστεύω όμως ότι τα λογιστικά πρότυπα στις περισσότερες χώρες είναι σωστά στο κύριο μέρος τους και είναι, άλλωστε, τα ίδια.

Αυτό που διαφέρει και είναι αυτό στο οποίον υπάρχει διαφορά των ελληνικών με τα διεθνή πρότυπα, όπου μάλιστα έγκειται μία λανθασμένη εντύπωση, είναι ο τρόπος που εμείς επιλέγουμε να εφαρμόσουμε κάποια “θεωρητικά” ελληνικά λογιστικά πρότυπα. Αφήνουμε να μας επηρεάσουν τα φορολογικά κριτήρια και όχι τα ουσιαστικά κριτήρια λογιστικής καταγραφής των μεγεθών.

Ο Νόμος 2190 είναι πάρα πολύ σαφής ως προς την εικόνα που πρέπει να δίνουμε. Αρα αν τον εφαρμόσουμε, θα έχουμε, ταυτοχρόνως, εφαρμόσει το 95% των διεθνών λογιστικών προτύπων.

Επομένως, το πρόβλημα που έχουμε να αντιμετωπίσουμε καθώς θα προχωρήσουμε στην προσαρμογή μας προς τα διεθνή πρότυπα προκειμένου, βεβαίως, να επιτύχουμε την αξιοπιστία που επιθυμούμε, έχει να κάνει με τον τρόπο με τον οποίο θα φροντίσουμε ώστε να εφαρμόζουμε σωστά λογιστικά πρότυπα. Εμείς θα το επιβάλουμε και οι ελεγκτές θα μας βοηθήσουν να το κάνουμε σωστά.

Γιατί, αν δεν το κάνουμε ορθώς, αλλά προσπαθήσουμε να εφαρμόσουμε μια ελληνική “εκδοχή” των διεθνών λογιστικών προτύπων, δεν θα καταφέρουμε να ξεπεράσουμε τα μειονεκτήματα που έχουμε σήμερα στο ελληνικό περιβάλλον, στον τρόπο που μας βλέπουν οι τρίτοι, οι διεθνείς αναλυτές, οι οποίοι, κατά κανόνα, θεωρούν ότι τα στοιχεία που τους παρουσιάζουμε δεν είναι αξιόπιστα.

Χρειαζόμαστε, λοιπόν, αλλαγή νοοτροπίας. Ωστε να καταλήξουμε στο σημείο που θα μπορούμε να εκμεταλλευτούμε τα πλεονεκτήματα τα οποία είναι δυνατό να μας προσφέρουν τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ:

Να προσθέσω μόνον στο σημείο αυτό, ώστε να είναι διατυπωμένο εξαρχής, έναν ορισμό των λογιστικών προτύπων. Πρόκειται λοιπόν, για ένα “σύνολο αρχών, μεθόδων και οδηγιών για την αντιμετώπιση συγκεκριμένων θεμάτων λογιστικής φύσεως, η εφαρμογή των οποίων οδηγεί στον υπολογισμό του οικονομικού αποτελέσματος και την κατάρτιση των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχειρήσεως με αυστηρά προσδιοριζόμενο και ομοιόμορφο τρόπο”. Είναι αυτονόητο ότι αυτά που ήδη διατύπωσαν μέχρις εδώ οι συνάδελφοι καταλήγουν σε αυτό ακριβώς το συμπέρασμα, την ανάγκη δηλαδή να εφαρμόζονται τα πρότυπα κατά τρόπο ομοιόμορφο και αυστηρό.

Συμφωνώ λοιπόν ότι, αν εφαρμόσουμε τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα όπως πρέπει, δεν θα υπάρχουν μεγάλες αλλαγές. Όσες αλλαγές έχουμε εμείς εντοπίσει, είναι λίγες και δεν είναι ουσιαστικές. Κυρίως αναφέρονται στο leasing, στα ασφαλιστικά ταμεία του προσωπικού, που επηρεάζουν την καθαρή θέση, τον τρόπο υπολογισμού των τίτλων και βεβαίως την differed taxation (αναβαλλόμενος φόρος επί λογιστικών διαφορών).

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ:

Ως προς την deferred taxation, δηλαδή τον αναβαλλόμενο φόρο επί λογιστικών διαφορών, δεν υπάρχει κάτι στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα που να υπαγορεύει τη μη καταχώρησή του.

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ:

Ναι, αλλά πάντως δεν εφαρμόζεται καθόλου. Η έννοια της differed taxation δεν υπάρχει στην Ελλάδα.

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ:

Ομως για να καταλήξεις στην “true and fair view”, δηλαδή στη “σωστή εικόνα”, που ζητά ο Νόμος 2190, πρέπει να τα εφαρμόσεις όλα αυτά.

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ:

Με την έννοια αυτή συμφωνούμε.

ΣΤ. ΛΕΚΚΑΚΟΣ:

Ομως επί της ουσίας πρόκειται για διαφορές. Μιλάμε ουσιαστικά για το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο “39”, *Χρηματοοικονομικά εργαλεία, Αναγνώριση και Μέτρηση*, το οποίο πραγματεύεται ένα σημαντικό αριθμό θεμάτων τα οποία μπορούν να έχουν σοβαρές συνέπειες στον τρόπο εργασιών των τραπεζών. Απαιτεί, επομένως, πολύ καλή προετοιμασία από τις τράπεζες, σε ό,τι αφο-

ρά την κατηγοριοποίηση των χρηματοοικονομικών τους εργαλείων σε δάνεια, το επενδυτικό χαρτοφυλάκιο, εμπορικό χαρτοφυλάκιο και χαρτοφυλάκιο διαθέσιμο προς πώληση και τη μέτρηση των χρηματοοικονομικών εργαλείων σε αγοραίες αξίες. Με τον τρόπο αυτό υπάρχει μεγαλύτερη διαφάνεια, εισάγεται όμως και μία αστάθεια στα αποτελέσματα. Επίσης, χρειάζεται να εφαρμοστεί η λογιστική αντιστάθμιση κινδύνου (hedge accounting), ώστε να μειωθεί η αστάθεια στα αποτελέσματα, κάτι που προβλέπει όμως αυστηρούς κανόνες για την κατηγοριοποίηση των στοιχείων του Ισολογισμού, που μπορούν να επηρεάσουν τα αποτελέσματα της χρονιάς και τις πολιτικές αντιστάθμισης (hedging policies). Σημαντικό είναι, τέλος, το θέμα των προβλέψεων για επισφαλείς απαιτήσεις. Το ΔΛΠ “39” εισάγει να πλαίσιο για τη μέτρηση της αναγκαίας πρόβλεψης για επισφαλείς απαιτήσεις και βασίζεται στο fair value, την αποτίμηση δηλαδή των χορηγήσεων.

Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ:

Δεν έχει όμως ολοκληρωθεί ακόμα η επεξεργασία του προτύπου.

ΣΤ. ΛΕΚΚΑΚΟΣ:

Συμφωνώ έτσι είναι. Όμως έχουν ξεκινήσει διεργασίες για την αποδοχή του και η εκτίμηση είναι ότι μέσα στο Α' τρίμηνο του 2003 θα έχει εκδοθεί το νέο πρότυπο.

Εκτός λοιπόν από το “39”, τα άλλα πρότυπα που επηρεάζουν σημαντικά τα αποτελέσματα και την καθαρή θέση είναι το “16”, το οποίο ασχολείται με τα πάγια στοιχεία και παρέχει τη δυνατότητα να εμφανίζονται αυτά σε αγοραίες αξίες, ενώ οι αποσβέσεις να υπολογίζονται με τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής τους.

Το “19”, που απαιτεί σχηματισμό πρόβλεψης για όλα τα συνταξιοδοτικά προγράμματα παροχών προς τους εργαζομένους σύμφωνα με εκτίμηση αναλογιστή και το “17”, που εισάγει τη διάκριση μεταξύ χρηματοδοτικής και λειτουργικής μίσθωσης. Επίσης τα ΔΛΠ “22” και “27” σχετικά με τις μεθόδους ενοποίησης των συνδεδεμένων εταιρειών και του υπολογισμού της υπεραξίας ενοποίησης.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ:

Πιστεύω και εγώ ότι το σημαντικό θέμα, ανεξάρτητα από το λογιστικό πρότυπο που ακολουθούμε, είναι η πειθαρχημένη και συνεπής εφαρμογή του, κάτι που όλοι μας σημειώσαμε. Αυτό είναι που επιβάλλει συγκρισιμότητα, πειθαρχία και καλύτερη διάχυση της πληροφόρησης. Άρα, η λογιστική απεικόνιση για κάθε τράπεζα καθίσταται πιο διαφανής.

Επομένως το θέμα είναι σε τι βαθμό θα το επιτύχουμε. Το σημειώσαμε όλοι και ειδικότερα η κυρία Χατζησωτηρίου. Θέλω επίσης να σημειώσω ότι το ζητούμενο είναι η εφαρμογή των λογιστικών προτύπων να γίνει κα-

τά τρόπο λεπτομερή και τεκμηριωμένο. Για παράδειγμα, στην Ελλάδα, σήμερα, δεν υπάρχει ενιαία πρακτική στο θέμα του ενοποιημένου ισολογισμού. Με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, όμως, υπάρχει συγκεκριμένη και ενιαία μέθοδος ενοποίησης. Ανεξάρτητα από το είδος της δραστηριότητας, όλες οι θυγατρικές θα περιλαμβάνονται πλέον στον ενοποιημένο ισολογισμό σε επίπεδο Ομίλου.

Ένα άλλο παράδειγμα αφορά στην αντιστάθμιση κινδύνου. Στο “hedging”, για παράδειγμα, πρέπει να υπάρχει σαφής τεκμηρίωση ανά χρηματοοικονομικό προϊόν. Ως προς αυτό, πρέπει να μπορούμε να τεκμηριώνουμε σε τι προϊόν κάνουμε “hedging” και με ποιον τρόπο πιστοποιείται η ύπαρξη πράξεων αντιστάθμισης. Η διαδικασία αυτή θα συμβάλει σε σαφέστερη καταγραφή της πραγματικότητας και θα οδηγήσει σε πιο αντιπροσωπευτική απεικόνιση των λογιστικών χειρισμών.

Μ. ΠΑΠΠΑΡΗΣ:

Το θέμα των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αφορά την ευρωπαϊκή εναρμόνιση και συνδέεται μάλιστα και με τις ανάλογες κινήσεις της Διεθνούς Τράπεζας Διακανονισμών (BIS), στη διάρκεια των τελευταίων 15 ετών, σε ό,τι αφορά τη λειτουργία των κεφαλαιαγορών. Οδηγούμαστε σε μια καλύτερη λογιστική τακτοποίηση από την πλευρά των πραγματικών αποτιμήσεων, σε όλη την Ευρώπη, κάτι που δεν υπάρχει, σε ικανοποιητικό βαθμό, σήμερα. Δεν επηρεάζεται όμως μόνον η Ελλάδα. Επηρεάζονται και άλλες χώρες. Με τη Γερμανία στην πρώτη γραμμή, η οποία δεν δέχεται αυτή τη στιγμή να εφαρμοστούν τα διεθνή πρότυπα, διότι υπήρχε ο κίνδυνος να σημειωθούν πολλές πτωχεύσεις στην περίπτωση μιας απότομης προσαρμογής σε αυτά. Είναι σίγουρο ότι αλλάζει όλο το σκηνικό και, όπως είπε ο κ. Πανταλάκης προηγουμένως, τα πράγματα θα είναι πιο καθαρά με την εφαρμογή των νέων μεθόδων και θα είναι η πρώτη φορά που θα έχουμε μια περισσότερο πραγματική εικόνα.

Αυτό δεν σημαίνει ότι θα αποφευχθούν πλήρως αλχημείες κατά την εφαρμογή των νέων προτύπων (τύπου Euron). Σε κάθε περίπτωση, η ζωή μας θα αλλάξει και θα βλέπουμε πιο ρεαλιστικά τα πράγματα. Όπως είπε η κυρία Χατζησωτηρίου θα συγκρινόμαστε “στα ίσα”. Όλη η προσπάθεια της Ευρώπης προς τα εκεί κατευθύνεται.

Οι επιπτώσεις στην Ελλάδα θα είναι ελαφρύτερες απ’ ό,τι για παράδειγμα, στην Ιταλία ή στη Γερμανία, διότι εμείς δεν είμαστε βιομηχανοποιημένη χώρα. Θα υπάρξουν στις χώρες αυτές, τεράστιες επιπτώσεις αν εφαρμόσουν πλήρως και κανονικά όσα προβλέπονται. Στη χώρα μας δεν έχουμε τους τεράστιους ισολογισμούς των άλλων ευρωπαϊκών τραπεζών, ούτε ειδικές καταστάσεις σε κάποιους τομείς, με τα μεγάλα ανοίγματα, που πρέπει να απεικονιστούν μέχρι την τελευταία γραμμή του ισολογισμού. Είμαστε χώρα αποταμιευτική και είναι πιο εύκολη η

ζωή μας. Αλλά σίγουρα θα αλλάξει τώρα το τοπίο προς το καλύτερο. Οι φόβοι μου εντοπίζονται σε πιθανή κατάχρηση της αυθαιρεσίας που υπάρχει σε ορισμένα σημεία των διεθνών προτύπων στον τρόπο αποτίμησης των κινδύνων, όταν αυτό το κάνει κανείς με τα δικά του κριτήρια. Δέχομαι όμως ότι πρόκειται για προβλήματα πανευρωπαϊκά και όχι μόνον ελληνικά.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να έλθουμε τώρα στο θέμα της προετοιμασίας που απαιτείται, καθώς και στα σημεία που πρέπει, κατά κύριο λόγο, να ρίξουμε το βάρος προκειμένου να επιτευχθεί η καλύτερη δυνατή εφαρμογή των Προτύπων. Να εξετάσουμε, επίσης, τον χρονικό ορίζοντα μέσα στον οποίο πρέπει να έχει γίνει η εφαρμογή των αλλαγών που, ήδη, προβλέπει η ελληνική νομοθεσία.

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Μιλάμε λοιπόν για την πρακτική εφαρμογή των διεθνών προτύπων. Θα πρέπει να αντιμετωπίσουμε, πιστεύω, πολλά θέματα, που, ακόμη, δεν έχουμε ουσιαστικά αντιμετωπίσει ως χώρα και, πολύ φοβάμαι, ότι θα τα βρούμε μπροστά μας.

Ενώ όλες οι υπόλοιπες χώρες προσπαθούν να προχωρήσουν στην υλοποίηση για το έτος 2005, εμείς για κάποιο λόγο ανεξήγητο προσπαθούμε να το φέρουμε 1 χρόνο ενωρίτερα. Με αποτέλεσμα να μην έχει γίνει κανενός είδους προετοιμασία από πλευράς αρχών όσον αφορά αλλαγές στον βασικό εταιρικό νόμο, ο οποίος πρέπει να αλλάξει τελείως.

Όλες οι διατάξεις του Νόμου, που αφορούν λογιστικά πρότυπα, πρέπει να φύγουν και να μείνουν μόνο οι άλλες διατάξεις που αφορούν τα εταιρικά κομμάτια τους. Έτσι, τα λογιστικά πρότυπα θα είναι πλέον τα διεθνή πρότυπα. Θα πρέπει ακόμη να δούμε τα φορολογικά θέματα, γιατί χρειάζεται να κοιτάξουμε πολλές διατάξεις και αλλαγές, κάτι για το οποίο δεν έχει γίνει καμία προετοιμασία.

Απλώς να σημειώσω ότι από τις 20 μεγαλύτερες ευρωπαϊκές τράπεζες, εμείς ψάξαμε και έχουμε δει ότι μόνο 3 δημοσιεύουν ισολογισμούς με ΔΛΠ. Διάφοροι ελεγκτές έχουν εκτιμήσει ότι χρειάζονται τουλάχιστον δύο χρόνια στις γαλλικές και γερμανικές τράπεζες για να προσαρμόσουν τα συστήματα πληροφορικής έτσι ώστε τα οικονομικά στοιχεία να καταλήγουν σε διεθνή πρότυπα. Φαίνεται ότι προχωρούμε χωρίς να έχουμε μελετήσει σε βάθος τα προβλήματα υλοποίησης.

Παρ' ότι η Alpha Bank βγάζει ΔΛΠ, έχουμε και το πρόβλημα εκείνου που κάνει την "πρώτη χρήση" (first time user), το οποίο πιστεύω ότι έγκειται στο θέμα της μετάβασης, όπως είπε ο κ. Πανταλάκης προηγουμένως, καθώς δηλαδή περνάς από το ένα σημείο στο άλλο.

Αντιμετωπίζουμε ακόμη ένα μεγάλο θέμα, διότι σύμφωνα με τις παρούσες εκτιμήσεις, θα πρέπει να είμαστε first time user για να αξιοποιήσουμε οποιοδήποτε πλεονέκτημα θα σκεφτεί να δώσει η πολιτεία προκειμένου να μην αντιμετωπίσουν προβλήματα οι εταιρείες κατά την πρώτη εφαρμογή. Άρα, με αυτό το δεδομένο, υπάρχει και σκέψη για το κατά πόσο θα συνεχίσουμε να βγάζουμε ισολογισμούς με τα διεθνή πρότυπα το 2002 και το 2003. Είναι ένα από τα θέματα που αντιμετωπίζουμε. Παρ' ότι είμαστε σε πλήρη προετοιμασία για να το κάνουμε, υπάρχουν τέτοιες σκέψεις.

Προβληματίζομαι πολύ όχι τόσο στο αν μπορούμε να το κάνουμε, αλλά στο αν η πολιτεία έχει συνειδητοποιήσει τι πρόκειται να συμβεί κι αν έχει καταγράψει πραγματικά τη γνώμη των ειδικών, όπως είναι οι άνθρωποι που δουλεύουν στα θέματα αυτά στη δική μας τράπεζα, ώστε να κατανοήσουν πραγματικά τη διάσταση της αλλαγής.

Πιστεύω ότι δεν έχει γίνει η συζήτηση αυτή και άρα αυτό που θα συμβεί, κατά τα συνήθη στη χώρα μας, είναι ότι οι ισολογισμοί το 2004 για το 2003 θα εκδοθούν "τύποις" με τα διεθνή πρότυπα. Αλλά η πραγματική εφαρμογή τους απαιτεί να εκδίδονται κάθε τρίμηνο αποτελέσματα με συνοδευτικά κείμενα, με αναλύσεις, sector reporting, χιλιάδες άλλα πράγματα. Άρα δεν θα υπάρξει πραγματική εφαρμογή των διεθνών προτύπων το 2003.

Θα ξεκινήσουμε λοιπόν το 2004. Σε μια κατάσταση όπου θα ψαχνόμαστε και, βεβαίως, θα το αντιμετωπίσουμε. Συμφωνώ με τον κ. Πάππαρη, ότι το θέμα στην Ελλάδα είναι σχετικά απλό, δεν έχουμε πολύ περίπλοκα πράγματα, αλλά πάντως δεν θα διαθέτουμε επαρκή συγκρισιμότητα.

Μ. ΠΑΠΠΑΡΗΣ: Να κάνω μια παρέμβαση για να σημειώσω ότι στον διεθνή χώρο συζητείται το ενδεχόμενο να καταργηθεί η τρίμηνη δημοσίευση αποτελεσμάτων γιατί δυσκολεύει τα πράγματα ακόμα και σε προηγμένες λογιστικά κοινωνίες. Πολλοί ομιλούν τώρα για εξαμηνιαία δημοσίευση ή και μόνο ετήσια...

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ: ...είναι πολύ αμφίβολο να καταργηθεί η τριμηνιαία δημοσίευση!

Μ. ΠΑΠΠΑΡΗΣ: Ναι, αλλά υπάρχουν παρόμοια αιτήματα.

Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ: Ο κ. Γιαννόπουλος έθεσε νομίζω ένα πάρα πολύ σημαντικό θέμα το οποίο αξίζει να του δώσουμε προσοχή, το θέμα της δομής και της υποδομής των ελληνικών επιχειρήσεων στην παραγωγή οικονομικών καταστάσεων με βάση τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Οι τράπεζες – ακόμη και οι μικρότερες – πραγματοποιούν εκατομμύρια

εγγραφών και λογιστικών πράξεων κατ' έτος. Σε τι κατάσταση βρίσκονται σήμερα όλες οι ελληνικές τράπεζες; Οι οικονομικές τους καταστάσεις παράγονται από συστήματα τα οποία δεν είναι προσαρμοσμένα στα διεθνή λογιστικά πρότυπα, ή US GAAP.

Όταν λέμε λοιπόν ότι κάποια τράπεζα παράγει οικονομικές καταστάσεις με βάση τα διεθνή λογιστικά πρότυπα ή τα US GAAP, ουσιαστικά προσαρμόζει τα αποτελέσματα της με εξωλογιστικές εγγραφές ώστε τελικά να απεικονίσει την καθαρή της θέση και τα αποτελέσματα της στα λογιστικά πρότυπα τα οποία έχει υιοθετήσει.

Το σύστημα πληροφόρησης των τραπεζών για να αλλάξει όπως είπε ο κ. Γιαννόπουλος, ώστε να παράγονται αυτομάτως οι οικονομικές καταστάσεις, απαιτεί μακροχρόνια προετοιμασία, κατά την άποψη μου.

Τι θα κάνουμε λοιπόν τώρα; Θα παράγουμε τις οικονομικές μας καταστάσεις με τα πρότυπα που έχουμε υιοθετήσει και στη συνέχεια στο τέλος της χρήσεως ή στο τέλος της περιόδου στην οποία αναφερόμαστε, θα τα προσαρμόζουμε. Άλλο όμως παραγωγή και άλλο προσαρμογή.

Η διαδικασία αυτή εγκυμονεί κινδύνους και πάντα θα υπάρχει η αμφιβολία για την πραγματοποιηθείσα εργασία μετατροπής. Αυτό είναι βασικό θέμα.

Η διαδικασία προσαρμογής που έχει επιλέξει η Ελληνική Πολιτεία, έχει ένα θετικό σκεπτικό. Προσπαθεί να δώσει μια δυνατότητα προσαρμογής, στην πρώτη φάση εξωλογιστικά. Δηλαδή ο προσδιορισμός των αποτελεσμάτων αυτών θα γίνεται με προσαρμογές εξωλογιστικές.

Αυτό βέβαια σημαίνει μια αναστάτωση στα λογιστήρια και στις δομές τους. Διότι θα πρέπει να έχουμε κατά νου ότι θα παράγονται οικονομικές καταστάσεις, με βάση τα υιοθετημένα κατά περίπτωση πρότυπα, οι οποίες θα προσαρμόζονται στα διεθνή ή στα US GAAP και εν συνεχεία θα έχουμε φορολογικές προσαρμογές.

Το θέμα είναι ότι πρέπει να αρχίσουμε πια να τηρούμε αρχεία για τις διαφοροποιήσεις που διατυπώνουμε προκειμένου να μεταπίπτουμε από το ένα πρότυπο στο άλλο πρότυπο και να τηρούμε και επίσης παράλληλα στοιχεία για να αποδεικνύουμε στον φορολογικό έλεγχο ποια είναι η φορολογητέα ύλη.

Η φορολογική αρχή αντιμετωπίζει το αποτέλεσμα κάτω από το δικό της πρίσμα που εξυπηρετεί τις ανάγκες της και που πολλές φορές αποκλίνει σημαντικά από την ορθή απεικόνιση του κέρδους ή της ζημίας.

Εκείνο το οποίο θα έλεγα είναι, ότι το ελληνικό λογιστικό σύστημα είναι από τα αυστηρότερα λογιστικά συστήματα. Η Ελλάδα έχει ισχυρό λογιστικό σύστημα για όποιον το τηρεί και βεβαίως οι ελληνικές τράπεζες μπορώ να πω ότι το τηρούν. Συνεπώς μπορούμε να διατυπώσουμε την άποψη ότι οι ελληνικές τράπεζες λειτουργούν σε αυστηρό λογιστικό πλαίσιο.

Για παράδειγμα δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι τα ελληνικά λογιστικά πρότυπα, απεικονίζουν στις μικρότερες αξίες όλες τις απογραφές είτε είναι απογρα-

φές ακινήτων, είτε είναι απογραφές χρεογράφων είτε μετοχών κ.λπ. Δηλαδή υιοθετούν την πιο αυστηρή εκδοχή στην απεικόνιση ενός στοιχείου.

Επίσης πρέπει να συμφωνήσουμε ότι εκείνο το οποίο δεν έχουμε ορίσει στα ελληνικά λογιστικά πρότυπα είναι αυτό που είπε ο κ. Μόσχος, και που αφορά την αντισταθμιστική λογιστική. (hedge accounting).

Το ελληνικό σύστημα, σήμερα, δεν εξασφαλίζει αυτό που θα λέγαμε με μια λογιστική έννοια, τη συμμετρία της λογιστικής μεταχείρισης του περιουσιακού στοιχείου και της αντισταθμιστικής πράξης. Ενώ παρακολουθείς με κάποιο τρόπο το κόστος της αντιστάθμισης, δεν παρακολουθείς κατά τον ίδιο τρόπο την μεταβολή του στοιχείου το οποίο υπόκειται στην αντιστάθμιση ή αντιστρόφως.

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ: Αυτό άλλωστε εννοούμε όταν λέμε πως χρειάζεται πολλή δουλειά το να μεταφερθούμε στα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα...

Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ: Προσέξτε όμως... Θέλω να σημειώσουμε ένα στοιχείο που έχει σημασία. Πρόκειται για το ΔΛΠ “39”, για το οποίο δεν έχει ολοκληρωθεί η αναθεώρησή του.

Η υιοθέτηση του ΔΛΠ “39” καθυστερεί στην ΕΤΕ εξαιτίας αυτής ακριβώς της αιτίας, δηλαδή της μη ικανοποιητικής πορείας της αναθεώρησής του. Διότι είναι καινούριες πρακτικές στις οικονομικές συναλλαγές, που έχουν εισαχθεί στη διεθνή οικονομική ζωή τα τελευταία χρόνια. Έτσι δεν έχουν ακόμα καταλήξει ούτε στο ΔΛΠ, υπάρχουν ακόμη αμφιβολίες και προβληματισμοί.

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Υπάρχουν διαφωνίες για το “39”. Η Ευρωπαϊκή Ένωση Τραπεζών, για παράδειγμα, διαφωνεί.

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ: Διαφωνεί μεν, αλλά δεν έχει κάνει καμιά πρόταση για κάτι διαφορετικό. Επομένως εξακολουθεί να ισχύει το υπάρχον διεθνές λογιστικό πρότυπο το οποίο εφαρμόζεται εδώ και δύο χρόνια.

Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ: Εφαρμόζεται η σημερινή εκδοχή του αλλά δεν έχει αντιμετωπιστεί οριστικά, βρίσκεται υπό καθεστώς ευρείας αναθεώρησης.

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ: Γιατί το λέτε αυτό;

- Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ:** Γιατί οι διεθνείς τράπεζες δεν χρησιμοποιούν, ακόμη, τα ΔΛΠ.
- Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ:** Όσες όμως το πράττουν, κατά κανόνα, εφαρμόζουν κιόλας τα νέα Πρότυπα. Αυτό σημαίνει ότι πρέπει να οργανωθεί για να τα εφαρμόσεις.
- Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ:** Κι όμως, δεν εφαρμόζονται. Να σας πω γιατί δεν εφαρμόζεται. Ας πάρω ένα παράδειγμα: Ένα δάνειο, το οποίο σήμερα αποτιμάται στο 95% της ονομαστικής του αξίας και έχει επιτόκιο 5%. Τι μας λέει το λογιστικό πρότυπο; Τι πρέπει να καταγράψεις; Στο 95% και να μειώσεις το εισόδημα που θα αποκτήσεις στα επόμενα χρόνια; Οι μεταβολές αυτού του είδους δεν καταγράφονται στα βιβλία σήμερα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να δούμε λοιπόν τον προγραμματισμό που υπάρχει στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία επιδιώκει, προφανώς την οριστική εφαρμογή των Προτύπων και, μάλιστα, με συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα.

- ΣΤ. ΛΕΚΚΑΚΟΣ:** Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η Ένωση Ευρωπαϊκών Τραπεζών και λοιποί φορείς συνεργάζονται στενά με την Επιτροπή ΔΛΠ και έχουν θέσει στόχους και προτεραιότητες και εκφράζουν άποψη επί του περιεχομένου των προτύπων. Η οριστική θέσπισή τους θα γίνει το 2005 και για τον στόχο αυτό δουλεύουν όλοι. Εμείς κάνουμε ουσιαστικά πρόωγη προσαρμογή και υιοθέτηση από το 2003. Βέβαια την 31.12.2003 οι τράπεζες και οι εισηγμένες επιχειρήσεις θα δημοσιεύσουν μόνο ισολογισμό και όχι αποτελέσματα. Επομένως οι οποιεσδήποτε μεταβολές προκύψουν μέσα στο 2004 θα έχουν κατά την άποψή μας μικρή μόνον επίπτωση στα Αποτελέσματα. Αυτό δηλαδή που κάνει η Κυβέρνηση με την Υπουργική Απόφαση διευκολύνει ουσιαστικά την υιοθέτηση των προτύπων για την 1η χρήση. Πρέπει όμως να τονίσουμε εδώ ότι οι διοικήσεις των εταιρειών θα πρέπει να προγραμματίσουν τις επενδυτικές πολιτικές σύμφωνα με τον χειρισμό και την απεικόνιση που θα έχουν αυτές στις οικονομικές καταστάσεις, δεδομένου ότι οι πολιτικές αυτές θα είναι σταθερές και δεν θα μπορούν να αλλάξουν στην επόμενη ή μεθεπόμενη χρήση.

- Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ:** Αυτό με το οποίο θέλω να καταλήξω είναι ότι η διαδικασία προσαρμογής που ακολουθείται, παρ' ότι λογική, θα δημιουργήσει αναπόφευκτα ένα σοκ. Το θέμα το οποίο πρέπει να απαντηθεί από πολιτικής απόψεως και όχι από

τους τραπεζίτες, είναι κατά πόσον η οικονομία μας μπορεί να δεχτεί αυτό το σοκ. Δηλαδή η ελληνική οικονομία θα δεχτεί ένα σοκ νωρίτερα από τις άλλες χώρες, το οποίο ενδεχομένως να έχει επιδράσεις στην πιστοληπτική ικανότητα των ελληνικών επιχειρήσεων και της ελληνικής οικονομίας.

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ: Είναι σωστό ότι η ελληνική οικονομία θα υποστεί ένα σοκ. Επομένως το σημείο που όλοι επισημαίνουμε είναι ότι χρειάζεται ο κατάλληλος χρόνος να συνηθίσουμε, να καταλάβουμε και να βάλουμε σε σειρά το νέο σύστημα. Με δύο λόγια: να οργανωθούμε και να το εφαρμόσουμε.

Αν στην Ευρώπη αυτό χρειάζεται τρία χρόνια, στην Ελλάδα μπορεί να απαιτεί τέσσερα. Άρα αν ξεκινήσουμε ένα χρόνο πριν από τους άλλους, μπορεί τελικά να καταλήξουμε στον σωστό χρόνο. Πιστεύω ότι προς αυτή την κατεύθυνση θα πρέπει να συγκλίνει η προσπάθεια όλων μας. Να πιστέψουμε ότι θα είμαστε έτοιμοι το 2004, ώστε να σιγουρεύουμε την πλήρη εφαρμογή των διεθνών προτύπων για το 2005. Αλλιώς, πολύ φοβούμαι πως ούτε το 2006 δεν θα έχουμε τελειώσει.

Η προετοιμασία είναι επίπονη και χρονοβόρα. Απαιτεί λοιπόν χρόνο και εμείς είμαστε αυτοί που έχουμε την ευθύνη να το ξεκινήσουμε, από τώρα.

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Ποια είναι η δική σας κρίση, κυρία Χατζησωτηρίου για το βαθμό προετοιμασίας και για τα προβλήματα που υπάρχουν;

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ: Κατά τη δική μου κρίση, χρειαζόμαστε πράγματι 2-3 χρόνια και θα έπρεπε να είχαμε ξεκινήσει πριν από 2 χρόνια ώστε να μπορέσουμε να τελειώσουμε. Εμείς όλοι εδώ φαντάζομαι ότι έχουμε οργανωθεί, και έχουν ήδη προχωρήσει οι προετοιμασίες.

Αν αυτό συμβαίνει, τότε θα τελειώσουμε έγκαιρα. Ακόμη καλύτερα θα ήταν να είχαμε ξεκινήσει το 2001, όταν βγήκαν οι πρώτες αποφάσεις. Γιατί πρόκειται αναμφισβήτητα για πολύ μεγάλο έργο. Αλλά αν δεν έχουμε ξεκινήσει ακόμα και θέλουμε έναν ακόμη χρόνο για να ξεκινήσουμε, ενώ οι άλλοι θέλουν 2-3 χρόνια για να τελειώσουν, θα ήταν κρίμα να το αφήσουμε για αργότερα. Νομίζω ότι αυτό θα μας έφερε αντιμέτωπους με δυσμενείς συνέπειες.

Γιατί όσο η Ευρώπη προχωράει κι εμείς μένουμε πίσω ή αντιδρούμε αρνητικά σ' αυτό που ζητούν οι διεθνείς αναλυτές, τόσο χάνουμε κάτι από την αξιοπιστία μας. Και αυτό που χάνουμε δεν θα μπορέσουμε ποτέ να το αναπληρώσουμε. Αν κινηθούμε λίγο πιο γρήγορα τώρα ή, τουλάχιστον, αν κινηθούμε ταυτόχρονα με την υπόλοιπη Ευρώπη, θα μπορέσουμε να περιορίσουμε αυτή την απώλεια αξιοπιστίας και να μην είμαστε πάντα στο

“μείον 20%” από την υπόλοιπη Ευρώπη. Διότι το “μείον 20%” μεταφράζεται σε κατ’ αρχήν σημαντικά χαμηλότερες αποτιμήσεις για τις ελληνικές εταιρείες, λόγω ελλείψεως διαφάνειας και αξιοπιστίας, και, ακόμη χειρότερα, σε σημαντικά λιγότερο ενδιαφέρον, γενικά, των ξένων επενδυτών για ο,τιδήποτε ελληνικό.

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Αυτό όμως είναι κατά κύριο λόγο θέμα της πολιτείας. Επιμένω λοιπόν ότι ενώ εμείς είμαστε έτοιμοι και μπορούμε να κάνουμε, έστω, τις μεταβολές που σημείωσε προηγουμένως ο κ. Πανταλάκης για να εμφανίσουμε τα στοιχεία αυτά, απαιτούνται ακόμα ρυθμίσεις για τα φορολογικά και τον εταιρικό νόμο. Αν αυτό δεν γίνει, τότε θα έχουμε πρόβλημα.

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ: Γιατί πρέπει η πολιτεία να μας πει τι θα κάνουμε και δεν μπορούμε μόνοι μας να πάρουμε πρωτοβουλίες;

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Γιατί η πολιτεία είναι αυτή που έχει το Εθνικό Συμβούλιο Λογιστικής. Είναι σημαντικό να καταλάβουμε ότι δεν μπορούμε να κάνουμε ό,τι θέλουμε εμείς. Ακόμα και να μαζευτούν οι εταιρείες, όλες οι τράπεζες και όλες οι εισηγμένες εταιρείες και συμφωνήσουμε σε κάποια λογιστικά πρότυπα, πρέπει να περάσουν από τις αρμόδιες ελληνικές αρχές προκειμένου να καθιερωθούν.

Δεν μπορούμε εμείς να υπερκεράσουμε αυτές τις αρχές χωρίς να έχουμε τη σύμφωνη γνώμη της πολιτείας. Παραδείγματος χάριν αν στον εταιρικό νόμο κάνουμε κάποιες εγγραφές σε Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, ακόμα και αν περάσουν από Γενική Συνέλευση για έγκριση, δεν ισχύουν μέχρις ότου αλλάξει ο εταιρικός νόμος.

Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ: Θα ήθελα εδώ να σημειώσω πόσο σημαντικό είναι αυτό που θέσατε. Ομιλούμε και συζητούμε θεωρώντας ως αυτονόητο ότι όλοι είναι έτοιμοι να κάνουν αυτή τη δουλειά. Θα ήθελα όμως να μου πείτε ποιος ελεγκτικός και λογιστικός μηχανισμός, που πιστοποιεί τα δικά μας στοιχεία, είναι έτοιμος να κάνει τη δική του δουλειά. Αν λοιπόν εγώ εμφανίσω τα στοιχεία που απαιτούν τα διεθνή πρότυπα, ποιος θα κάνει την πιστοποίησή τους;

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Θα το πράξουν οι εποπτικές και φορολογικές αρχές...

Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ: Το θέμα είναι ποιος θα υπογράψει το σχετικό πιστοποιητικό. Πόσοι ελεγκτές έχουν πιστοποιηθεί σήμερα ώστε να είναι σε θέση να πιστοποιούν, ελέγχουν σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα;
Το δεύτερο, εξίσου σημαντικό, είναι το νομικό ζήτημα. Οι νομικές συνέπειες που θα υπάρχουν για όσους εμφανίσουν τα στοιχεία με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, σε ό,τι αφορά τη διανομή των κερδών τους. Εστω λοιπόν ότι εμφανίζεται κέρδος 150 εκατ.€ με τα διεθνή λογιστικά πρότυπα και με τα ελληνικά, κέρδος 100 εκατ.€. Ο νόμος λέει ότι υπάρχει υποχρέωση διανομής του 35% των κερδών μου σε μερίσματα. Ποιων κερδών, όμως;

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ: Των ελληνικών, όπως είπατε...

Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ: Να δούμε λοιπόν και το αντίστροφο, γιατί αυτό είναι που έχει σημασία. Αν όμως τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα μου εμφανίσουν 150€ κέρδη και τα ελληνικά μου παράγουν κέρδη 350 εκατομμύρια ευρώ. Με βάση τον ελληνικό νόμο θα πρέπει να διανείμω το 35%, δηλαδή διανέμω τελικώς καθαρή θέση κατά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Τι γίνεται σ' αυτή την περίπτωση;

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ: Όπως όμως γνωρίζετε, αποκλείεται τα δύο πρότυπα να καταλήξουν σε κάτι τόσο πολύ διαφορετικό. Αυτό είναι το φορολογικό κομμάτι και δεν είναι το πραγματικό θέμα μας. Πρέπει να διαχωρίσουμε το ένα από το άλλο.

Μ. ΠΑΠΠΑΡΗΣ: Να σημειώσω κάτι που έθιξε ήδη ο κ. Πανταλάκης: το κόστος αντικατάστασης (replacement cost). Πράγματι στα δάνεια δεν υπάρχει αυτό το πράγμα το οποίο απαιτείται. Κανονικά πρέπει, εφόσον αποτιμούμε ένα εταιρικό ομόλογο σε παρούσα αξία, να πράξουμε το ίδιο και για το δάνειο της εταιρείας σε παρούσα αξία και είναι σωστό να γίνει.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να ολοκληρώσουμε όμως με την εκτίμησή σας για το βαθμό προετοιμασίας των ελληνικών τραπεζών.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ: Ως προς την προετοιμασία των ελληνικών τραπεζών μπορούμε να κάνουμε την εξής διάκριση. Υπάρχουν θέματα τα οποία ακόμη δεν έχουν αντιμετωπιστεί διεθνώς και τα οποία είναι σε φάση συζήτησης. Ως προς αυτά σίγουρα η φάση της προετοιμασίας είναι σε εξέλιξη και το κόστος που έχουν να αντιμετωπίσουν οι ελληνικές τράπεζες είναι υψηλότερο και χρεϊ-

άζεται μεγαλύτερος ορίζοντας για να υπάρχει πλήρης εναρμόνιση με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.

Υπάρχουν όμως και θέματα μέσα στο υφιστάμενο πλαίσιο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, όπως για παράδειγμα τα συστήματα αποτίμησης των χαρτοφυλακίων σε εύλογη αξία (fair value), στα οποία θεωρώ ότι σε μεγάλο βαθμό οι ελληνικές τράπεζες τα έχουν ήδη αντιμετωπίσει μέσω διαχειριστικών λογαριασμών. Σε πολλούς από τους τομείς αυτούς η προετοιμασία έχει προχωρήσει σε ικανοποιητικό βαθμό και οι απαιτούμενες προσαρμογές δεν είναι σημαντικές.

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ: Να προσθέσω κάτι: λέμε πως σε ορισμένα, τουλάχιστον, θέματα, τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα ακόμα διαμορφώνονται. Να πούμε γενικά ότι τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα αλλάζουν και θα αλλάζουν συνεχώς. Δεν είναι ότι τακτοποιήσαμε κάποιο θέμα και το κλείσαμε οριστικά.

Κάθε χρόνο βγαίνουν καινούργια πρότυπα, καινούργιες ερμηνείες των προτύπων, μελέτες προς συζήτηση (discussion papers) και πρέπει, επομένως, να είμαστε πάντα σε θέση να προσαρμοζόμαστε και να βελτιωνόμαστε κι εμείς, ταυτόχρονα. Ακριβώς γιατί ακολουθούμε τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Είναι ένα μόνιμο θέμα αυτό.

ΣΤ. ΛΕΚΚΑΚΟΣ: Στη διαδικασία αυτή των αλλαγών, συμβάλλει το SIC (Standard Interpretation Committee) το οποίο επεξεργάζεται τους διάφορους προβληματισμούς, ερωτήματα τα οποία και ερμηνεύει έως ότου ενταχθούν στη συνέχεια σε πρότυπα.

Όμως με την ευκαιρία αυτή θα ήθελα να επισημάνω ότι αναφερόμαστε συνέχεια στην υιοθέτηση των προτύπων από τις εισηγμένες επιχειρήσεις μόνο. Το ερώτημα επομένως που προκύπτει είναι τι θα γίνει με τη σύνταξη των ενοποιημένων οικονομικών καταστάσεων μιας εισηγμένης η οποία θα πρέπει να ενοποιήσει και θυγατρικές μη εισηγμένες. Αυτό το θέμα δεν έχει αντιμετωπισθεί. Τι θα γίνει;

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ: Δεν έχει αντιμετωπιστεί τίποτα ακόμη από την πολιτεία. Με συγχωρείτε, αλλά θα επιμείνω στο σημείο αυτό. Αυτό είναι που με κάνει να αμφιβάλλω αν μπορεί να γίνει το 2004 η εφαρμογή των ΔΛΠ. Κι αν με ρωτήσετε, θα σας πω ότι, τελικώς, δεν θα γίνει.

ΣΤ. ΛΕΚΚΑΚΟΣ: Κύριε Γιαννόπουλε συμφωνώ κι εγώ. Νομίζω ότι η αρχική σας τοποθέτηση κάλυψε σε πολύ μεγάλο βαθμό αυτά που συζητάμε. Απλά μπαίνου-

με σε λεπτομέρειες. Χρειάζονται ρυθμίσεις, χρειάζονται φορολογικές ρυθμίσεις, χρειάζεται μια σειρά από πράγματα.

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ:

Να πάμε τώρα στον τελευταίο κύκλο της συζήτησής μας και να ξεκαθαρίσουμε τη σχέση των Προτύπων με τη φορολογική νομοθεσία καθώς και με τις περαιτέρω ρυθμίσεις που περιμένετε από την πολιτεία, προκειμένου να διευκολυνθεί και να γίνει αποτελεσματικότερη η εφαρμογή των νέων λογιστικών κανόνων.

Θ. ΠΑΝΤΑΛΑΚΗΣ:

Η αρχή που πρέπει να πρυτανεύει στα θέματα αυτά είναι η φορολογική ουδετερότητα. Δεν μπορούμε ξαφνικά να αλλάξουμε την φορολογική μας νομοθεσία. Εκείνο όμως που μπορούμε να υιοθετήσουμε ως αρχή, είναι ότι τα λογιστικά πρότυπα που θα εισαχθούν, δεν δημιουργούν υποχρέωση για επιπλέον φόρο.

Αρα οι προσαρμογές που θα γίνουν συνεπεία των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων δεν πρέπει, όταν είναι θετικές, να δημιουργούν κέρδος προς φορολόγηση και όταν είναι αρνητικές (ζημία) επίσης δεν πρέπει να δημιουργούν ζημία προς συμψηφισμό. Αυτό σημαίνει φορολογική ουδετερότητα. Και θα δημιουργήσει βέβαια αυτό που ήδη έχω επισημάνει. Θα πρέπει να κρατάμε ξεχωριστά “τεφτέρια” για τις φορολογικές αρχές, προκειμένου να υφιστάμεθα τον έλεγχο. Θα ελεγχόμεθα δηλαδή βάσει άλλων βιβλίων.

Κάποια στιγμή βεβαίως η πολιτεία πρέπει να αντιληφθεί ότι δεν μπορεί μια επιχείρηση οποιασδήποτε μορφής και δραστηριότητας να τηρεί πολλά βιβλία. Γιατί αυτό μας οδηγεί σε αύξηση του λειτουργικού κόστους της επιχείρησης. Δημιουργούμε συστήματα και υποδομές που δεν είναι αναγκαίες σε άλλες χώρες και έτσι η ελληνική επιχειρηματική δραστηριότητα τίθεται σε μειονεκτικότερη θέση. Πρέπει, κάποια στιγμή, για όλα αυτά να βρεθεί ένας σωστός τρόπος. Να επανεξετάσουμε τη φορολογική και τη λογιστική πολιτική και να τις εναρμονίσουμε.

Αν είναι θέμα δημοσιονομικό, είναι καλύτερο το Δημόσιο να επαναπροσδιορίσει τους πραγματικούς συντελεστές φορολογίας και όχι να προσπαθεί με αλχημείες και διάφορες μεθόδους να απορρίπτει το ένα και το άλλο, να λέει “δεν δέχομαι αυτό, δεν δέχομαι εκείνο, δεν δέχομαι το άλλο”. Αυτή είναι η δική μου θέση όσον αφορά το φορολογικό ζήτημα.

ΣΤ. ΛΕΚΚΑΚΟΣ:

Συμφωνώ απόλυτα μ’ αυτά που λέει ο κ. Πανταλάκης. Βεβαίως όλοι ξέρουμε ότι οι περισσότερες μεταβολές στα στοιχεία του Ισολογισμού, λόγω της εφαρμογής των διαφορετικών προτύπων, επηρεάζουν τα αποτελέσματα. Επομένως θα πρέπει η Εφορία να μας πει εάν αυτές οι αλλαγές

θα επηρεάζουν και κατά πόσο, τη φορολογητέα ύλη της επιχείρησης. Σήμερα ακολουθούμε φορολογική μεταχείριση για τις προβλέψεις επισφαλών απαιτήσεων, τις αποσβέσεις και τις αναπροσαρμογές των παγίων. Για όλα αυτά χρειάζεται λεπτομερής νομοθετική ρύθμιση. Εχουμε επίσης πληροφορηθεί ότι θα υπάρξει στο 2003 μια σειρά εγγραφών ώστε τα ισοζύγια του Ν.2190/1920 να μετατραπούν σε ΔΛΠ και να αποτελέσουν την αφετηρία έναρξης παραγωγής Οικονομικών Καταστάσεων βάσει ΔΛΠ. Δεν υπάρχει επίσημη ενημέρωση, δεν έχει γίνει πρόβλεψη για τους αναβαλλόμενους φόρους (χειρισμός τους) και επίσης δεν υπάρχει καμία ένδειξη από το Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών εάν και πώς θα εφαρμόζονται οι τυχόν φορολογικοί νόμοι.

Μ. ΠΑΠΠΑΡΗΣ:

Συμφωνώ απόλυτα και με τον κ. Πανταλάκη και με τον κ. Λεγκάκο. Εκείνο που με προβληματίζει είναι ότι όλες αυτές οι αλλαγές γίνονται σε περιβάλλον διεθνούς οικονομικής δυσπραγίας, υφέσεως και επομένως, δεν ξέρω αν το Ελληνικό Δημόσιο είναι έτοιμο να δεχτεί λιγότερα έσοδα. Ίσως πάλι, όπως λέει ο κ. Γιαννόπουλος, να αναβληθεί η προσαρμογή κάτι που πιστεύω κι εγώ ότι μπορεί να συμβεί όταν το Δημόσιο αντιληφθεί ότι στην παρούσα κατάσταση οι αποτιμήσεις είναι τόσο χαμηλές και επηρεάζουν τα έσοδά του.

Δ. ΜΟΣΧΟΣ:

Νομίζω κι εγώ ότι το φορολογικό είναι ένα σοβαρό θέμα ως προς το οποίο πρέπει να ξεκαθαριστεί το τοπίο. Γιατί, διαφορετικά, θα βρεθούμε σε μια κατάσταση που θα χαρακτηρίζεται από παράλληλη τήρηση διαφορετικών βιβλίων. Ενώ η εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων αποσκοπεί σε μια απεικόνιση που θα συμβάλει στη συγκρισιμότητα μέσω της υιοθέτησης ενιαίων αρχών, η μη εναρμόνιση της φορολογίας είναι δυνατόν να οδηγήσει σε μια κατάσταση όπου τα αποτελέσματα, σε μεγάλο βαθμό, θα επηρεάζονται από χειρισμούς των φορολογικών αρχών. Μια τέτοια κατάσταση θα έχει επιπτώσεις στα αποτελέσματα των τραπεζών λόγω φορολογικής μεταχείρισης που δεν θα είναι εναρμονισμένη με τις αρχές των ΔΛΠ. Επομένως, όσο πιο γρήγορα ξεκαθαρίσει η κατάσταση αυτή, τόσο ταχύτερα θα οδηγηθούμε σε μια πιο ολοκληρωμένη και σαφή απεικόνιση, την οποία ούτως ή άλλως επιδιώκουμε με την εφαρμογή των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, όπου θέλουμε να καταλήγουμε.

Μ. ΓΙΑΝΝΟΠΟΥΛΟΣ:

Κατ' αρχάς για να μη γίνει καμιά παρεξήγηση, δεν λέω ότι δεν θα εφαρμοστούν. Λέω ότι de facto δεν θα εφαρμοστούν. Δηλαδή δεν θα έχουν όλες τις αρχές τις βασικές που χρειάζονται τα λογιστικά πρότυπα για να είναι

αξιόπιστα, συγκρίσιμα, ομοιόμορφα, κατανοητά και να ξέρουμε όλοι για τι μιλάμε. Αυτό δεν θα έχει γίνει.

Αλλά εντάξει, από την άλλη τη μεριά καταλαβαίνω και την άποψη ότι αν ξεκινήσεις πιο νωρίς στην Ελλάδα, κάποια στιγμή θα καταλήξεις μαζί με τους άλλους. Εγώ πάντως είμαι της άποψης ότι καλύτερα να ξεκινήσεις αφού οι άλλοι έχουν αποφασίσει και να το υλοποιήσεις πάρα πολύ γρήγορα αφ' ής στιγμής όλα είναι έτοιμα από τους άλλους.

Δηλαδή θα περίμενα να ετοιμάσουν οι Γερμανοί και οι Γάλλοι όλα τα δικά τους λογιστικά πρότυπα, πώς θα πάνε στα διεθνή και μετά θα έβγαζα ένα νόμο και θα έλεγα ότι αυτά υλοποιούνται μέσα σε μια βδομάδα κι επειδή εμείς στην Ελλάδα τα υλοποιούμε γρήγορα αν ξέρουμε τι πρέπει να υλοποιήσουμε, θα γινόταν πολύ πιο γρήγορα. Αυτό είναι η βασική αρχή.

Τώρα από κει και πέρα το φορολογικό θέμα πιστεύω ότι δεν λύνεται αφ' ής στιγμής υπάρχει φορολογία και κάποιοι πληρώνουν φόρο και κάποιοι δεν πληρώνουν. Πρέπει και η φορολογία να μειωθεί δραστικά αλλά και να υπάρχουν ευνοϊκές λύσεις για την μετάβαση στα ΔΛΠ.

Όσον αφορά το πιο σημαντικό στοιχείο, πιστεύω ότι είναι αυτό των αρχών. Δηλαδή εδώ έχουμε μια κατάσταση που η κεντρική μας τράπεζα αμφισβητεί τα λογιστικά μας στοιχεία.

Είναι όμως όλα έτοιμα με την έννοια των λογιστικών αρχών, με την έννοια των αρχών της BIS που καθ' ότι υπάρχει συμφωνία με τα ΔΛΠ για να ενσωματωθούν μέσα στα ΔΛΠ δεν χρειάζεται να βγάλουμε νέες αποφάσεις και νέους κανόνες για το πώς θα παρακολουθούμε τις τράπεζες. Κεφαλαιακές επάρκειες και όλοι οι υπολογισμοί να γίνονται με βάση πλέον τα ΔΛΠ, το οποίο δεν φαίνεται ότι θα γίνονται άμεσα.

Εχουμε φτάσει στο σημείο να μη δεχόμαστε ακόμα και εγγυήσεις μετρητών έναντι δανείων για να μη θεωρηθούν τα δάνεια αυτά κακά. Ούτε credit derivative ουσιαστικά στην Ελλάδα δεν μπορείς να χρησιμοποιήσεις. Κάθεσαι και αναρωτιέσαι τι περιμένουν οι Αρχές για να καταλάβουν ότι υπάρχουν κάποιες τραπεζικές πρακτικές οι οποίες αν τις εφαρμόσουν θα λειτουργήσουν.

Με αυτή την άποψη τότε τάσσομαι με την κα Χατζησωτηρίου που λέει ότι όσο πιο γρήγορα τόσο καλύτερα βεβαίως, γιατί όσο πιο γρήγορα το υλοποιήσεις τόσο πιο γρήγορα θα εφαρμοστούν και όλα αυτά και θα τα καταλάβουμε. Και το τελικό είναι ότι δεν ξέρω αν οι διοικούντες γενικά τις επιχειρήσεις έχουν συνειδητοποιήσει τι σημαίνουν ΔΛΠ. Το ΔΛΠ σημαίνει ότι δεν μπορείς να παρεμβείς. Δεν υπάρχει ΔΛΠ με παρατήρηση.

Αν για οποιονδήποτε λόγο καταλάβουν ότι, σε μια δύσκολη χρονιά οποιασδήποτε επιχείρησης, ζητηθεί να γίνουν κάποιες παρεμβάσεις οι οποίες να γίνουν αποδεκτές όπως στο παρελθόν, θα υπάρχει άρνηση.

Η ελπίδα ότι κάτι θα γίνει κι αυτό θα το λύσουμε δεν ευσταθεί. Δεν θα

μπορεί να λυθεί. Αυτή η αλλαγή φιλοσοφίας στην οποία ίσως ο κ. Πάππαρης προηγουμένως αναφερόταν. Τα ΔΛΠ δεν δέχονται ευελιξία.

Εγώ θα προτιμούσα να υλοποιηθεί κάτι στη Γερμανία και στην Ιταλία, να ξέρω τι θα υλοποιηθεί και μόλις το ξέρω αυτό και συμφωνήσουν οι Γάλλοι και οι Γερμανοί, που είναι οι λοκομοτιβες κατά κάποιο τρόπο της Ευρώπης, να το εφαρμόσω εγώ σε μια βδομάδα, αλλά όχι πριν.

Π. ΧΑΤΖΗΣΩΤΗΡΙΟΥ:

Θα έλεγα ότι η Πολιτεία, όπως είπε και ο κ. Γιαννόπουλος, έχει πάρα πολλά πράγματα να κάνει ακόμη και, όπως προκύπτει, δεν έχει προχωρήσει όπως θα έπρεπε. Πρέπει να γίνει, κατ' αρχήν, αυτό. Πιστεύω ότι όλο το φορολογικό θέμα πρέπει να διαχωριστεί από το θέμα των λογιστικών καταστάσεων που παρουσιάζουμε.

Είναι διαφορετικό και πρέπει να παραμείνει διαφορετικό. Ακόμη κι αν αυτό σημαίνει ότι πρέπει, για ορισμένα πράγματα, να τηρήσουμε διπλά βιβλία. Αυτό άλλωστε συμβαίνει και διεθνώς. Η φορολογητέα ύλη είναι ένα πράγμα και η σωστή λογιστική απεικόνιση είναι κάτι άλλο και δεν πρέπει να αλληλοεπηρεάζονται.

Θα παραμείνω όμως και στις δικές μας ευθύνες. Γιατί η υλοποίηση είναι υπόθεση χρονοβόρα. Αρα εμείς πρέπει να ξέρουμε πού πρέπει να καταλήξουμε και να δουλέψουμε προς αυτόν το στόχο. Εχουμε αρκετά πράγματα να κάνουμε και αν δεν το δεχτούμε δεν θα μπορέσουμε ποτέ να τα ολοκληρώσουμε.

Να μη ξεχνούμε ότι τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα εξασφαλίζουν δύο πράγματα. Αφενός τη διαφάνεια προς τους τρίτους και αφετέρου την πειθαρχία σε ό,τι μας αφορά. Και τα δύο, τα αναφέραμε όλοι προηγουμένως, είναι εξόχως σημαντικά. Και στα δύο αυτά σημεία η ευθύνη είναι περισσότερο δική μας, παρά του κράτους και της πολιτείας.

